C/2024/6824

29.11.2024

NEUVOSTON SUOSITUS,

annettu 21 päivänä lokakuuta 2024,

Unkarin talous-, finanssi-, työllisyys- ja rakennepolitiikasta

(C/2024/6824)

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 121 artiklan 2 kohdan ja 148 artiklan 4 kohdan,

ottaa huomioon talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta sekä neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 kumoamisesta 29 päivänä huhtikuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2024/1263 ([1]) ja erityisesti sen 3 artiklan 3 kohdan,

ottaa huomioon makrotalouden epätasapainon ennalta ehkäisemisestä ja korjaamisesta 16 päivänä marraskuuta 2011 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1176/2011 ([2]) ja erityisesti sen 6 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon Euroopan komission suosituksen,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin päätöslauselmat,

ottaa huomioon Eurooppa-neuvoston päätelmät,

ottaa huomioon työllisyyskomitean lausunnon,

ottaa huomioon talous- ja rahoituskomitean lausunnon,

ottaa huomioon sosiaalisen suojelun komitean lausunnon,

ottaa huomioon talouspoliittisen komitean lausunnon,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241 ([3]), jolla perustettiin elpymis- ja palautumistukiväline, jäljempänä ”tukiväline”, tuli voimaan 19 päivänä helmikuuta 2021. Tukivälineestä tarjotaan jäsenvaltioille rahoitustukea uudistusten ja investointien toteuttamiseen, eli kyse on unionin rahoittamasta finanssipoliittisesta elvytyksestä. Talouspolitiikan eurooppalaisen ohjausjakson ensisijaisten tavoitteiden mukaisesti tukivälineellä edistetään talouden ja yhteiskunnan elpymistä ja kestävien uudistusten ja investointien toteuttamista, erityisesti uudistuksia ja investointeja, joilla edistetään vihreää ja digitaalista siirtymää sekä vahvistetaan jäsenvaltioiden talouksien häiriönsietokykyä. Tukiväline auttaa myös vahvistamaan julkista taloutta sekä vauhdittamaan kasvua ja työpaikkojen luomista keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, parantamaan unionin alueellista yhteenkuuluvuutta ja tukemaan Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanon jatkamista.

(2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2023/435 ([4]), jäljempänä ”REPowerEU-asetus”, joka annettiin 27 päivänä helmikuuta 2023, pyritään poistamaan asteittain unionin riippuvuus Venäjältä tuotavista fossiilisista polttoaineista. Tällä tavoin edistetään energiaturvallisuutta ja monipuolistetaan unionin energiahuoltoa sekä lisätään samalla uusiutuvien energialähteiden käyttöönottoa, energian varastointikapasiteettia ja energiatehokkuutta. Unkari

([1]) EUVL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) EUVL L 306, 23.11.2011, s. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
([3]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/241, annettu 12 päivänä helmikuuta 2021, elpymis- ja palautumistukivälineen perustamisesta (EUVL L 57, 18.2.2021, s. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([4]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2023/435, annettu 27 päivänä helmikuuta 2023, asetuksen (EU) 2021/241 muuttamisesta elpymis- ja palautumissuunnitelmien REPowerEU-lukujen osalta sekä asetusten (EU) N:o 1303/2013, (EU) 2021/1060 ja (EU) 2021/1755 ja direktiivin 2003/87/EY muuttamisesta (EUVL L 63, 28.2.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

on lisännyt kansalliseen elpymis- ja palautumissuunnitelmaansa uuden REPowerEU-luvun voidakseen rahoittaa keskeisiä uudistuksia ja investointeja, jotka edistävät REPowerEU-tavoitteiden saavuttamista.

(3) Komissio antoi 16 päivänä maaliskuuta 2023 tiedonannon ”EU:n pitkän aikavälin kilpailukyky vuoden 2030 jälkeen” tarjotakseen tietoa poliittisten päätösten tueksi ja luodakseen perusedellytykset kasvun lisäämiselle. Tiedonannossa kilpailukyky määritellään yhdeksän toisiaan vahvistavan tekijän avulla. Kyseisistä tekijöistä yksityisen pääoman saatavuus, tutkimus ja innovointi, koulutus ja osaaminen sekä toimivat sisämarkkinat nousevat esiin uudistusten ja investointien kannalta ensisijaisina politiikan painopisteinä, joiden avulla voidaan vastata olemassa oleviin tuottavuushaasteisiin ja parantaa unionin ja sen jäsenvaltioiden pitkän aikavälin kilpailukykyä. Komissio antoi 14 päivänä helmikuuta 2024 tiedonannon ”Sisämarkkinoita ja kilpailukykyä koskeva vuosikertomus 2024”. Kyseisessä tiedonannossa esitetään yksityiskohtaisesti Euroopan sisämarkkinoiden kilpailukykyyn liittyvät vahvuudet ja haasteet ja seurataan vuotuista kehitystä yksilöityjen yhdeksän kilpailukykytekijän mukaisesti.

(4) Komissio hyväksyi 21 päivänä marraskuuta 2023 vuotuisen kestävän kasvun selvityksen 2024; tämä käynnisti vuoden 2024 eurooppalaisen ohjausjakson. Eurooppa-neuvosto vahvisti 22 päivänä maaliskuuta 2024 vuotuisen kestävän kasvun selvityksen 2024 painopisteet, jotka keskittyvät kilpailukykyisen kestävyyden neljän ulottuvuuden ympärille. Lisäksi komissio antoi 21 päivänä marraskuuta 2023 asetuksen (EU) N:o 1176/2011 perusteella laadittavan varoitusmekanismia koskevan kertomuksen 2024, jossa se katsoi, että Unkari kuuluu niihin jäsenvaltioihin, joissa saattaa olla epätasapainoa tai sen riskiä ja joista tarvitaan perusteellinen tarkastelu. Komissio antoi lisäksi suosituksen neuvoston suositukseksi euroalueen talouspolitiikasta sekä ehdotuksen vuoden 2024 yhteiseksi työllisyysraportiksi, jossa analysoidaan työllisyyspolitiikan suuntaviivojen ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin periaatteiden täytäntöönpanoa. Neuvosto hyväksyi 12 päivänä huhtikuuta 2024 suosituksen euroalueen talouspolitiikasta ([5]), jäljempänä ”euroaluetta koskeva vuoden 2024 suositus”, ja 11 päivänä maaliskuuta 2024 yhteisen työllisyysraportin.

(5) Unionin uusi talouden ohjausjärjestelmä tuli voimaan 30 päivänä huhtikuuta 2024. Ohjausjärjestelmään sisältyy uusi asetus (EU) 2024/1263 talouspolitiikan tuloksellisesta yhteensovittamisesta ja monenvälisestä julkisen talouden valvonnasta, muutettu liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1467/97 ([6]) ja muutettu jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista annettu neuvoston direktiivi 2011/85/EU ([7]). Uuden talouden ohjausjärjestelmän tavoitteet ovat edistää tervettä ja kestävää julkista taloutta, kestävää ja osallistavaa kasvua sekä resilienssiä uudistuksilla ja investoinneilla ja ehkäistä liialliset julkisen talouden alijäämät. Uusi talouden ohjausjärjestelmä parantaa myös kansallista sitoutumista ja lisää keskipitkän aikavälin painotusta sekä vahvistaa ja johdonmukaistaa toteuttamisen valvontaa. Kunkin jäsenvaltion on toimitettava neuvostolle ja komissiolle kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma. Kansallinen keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellinen suunnitelma sisältää jäsenvaltion finanssipolitiikkaa, uudistuksia ja investointeja koskevat sitoumukset, jotka kattavat neljän tai viiden vuoden pituisen suunnittelukauden kansallisen vaalikauden säännönmukaisesta kestosta riippuen. Kansallisiin keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisiin suunnitelmiin sisältyvien nettomenopolkujen ([8]) on täytettävä asetuksen (EU) 2024/1263 vaatimukset, kuten vaatimus saada julkinen velka uskottavalle alaspäin suuntautuvalle polulle tai pitää se tällaisella polulla sopeutuskauden päättyessä taikka saada se pysymään maltillisella tasolla alle 60 prosentissa suhteessa bruttokansantuotteeseen (BKT) ja vaatimus saada julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen laskemaan alle perustamissopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon ja/tai pysymään sen alapuolella keskipitkällä aikavälillä. Jos jäsenvaltio sitoutuu toteuttamaan asianmukaisen uudistusten ja investointien kokonaisuuden asetuksessa (EU) 2024/1263 säädettyjä kriteerejä noudattaen, sopeutuskautta voidaan pidentää enintään kolmella vuodella. Tukeakseen kyseisten kansallisten keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisten suunnitelmien laatimista komissio julkaisi 21 päivänä kesäkuuta 2024 jäsenvaltioiden kansallisissa keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisissa suunnitelmissa ja vuotuisissa edistymisraporteissa annettavia tietoja koskevia ohjeita. Komissio toimitti jäsenvaltioille tarvittaessa viiteurat ja tekniset tiedot asetuksen (EU) 2024/1263 5 ja 36 artiklan mukaisesti. Jäsenvaltioiden on toimitettava kansalliset keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteelliset suunnitelmansa viimeistään 20 päivänä syyskuuta 2024, paitsi jos jäsenvaltio ja komissio sopivat määräajan pidentämisestä kohtuullisella ajanjaksolla. Jäsenvaltiot voivat kansallisen lainsäädäntö-

([5]) Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä huhtikuuta 2024, euroalueen talouspolitiikasta (EUVL C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Neuvoston asetus (EY) N:o 1467/97, annettu 7 päivänä heinäkuuta 1997, liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn täytäntöönpanon nopeuttamisesta ja selkeyttämisestä (EYVL L 209, 2.8.1997, s. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Neuvoston direktiivi 2011/85/EU, annettu 8 päivänä marraskuuta 2011, jäsenvaltioiden julkisen talouden kehyksiä koskevista vaatimuksista (EUVL L 306, 23.11.2011, s. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Nettomenot sellaisina kuin on ne on määritelty asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklan 2 alakohdassa: ”Nettomenoilla” tarkoitetaan julkisia menoja ilman i) korkomenoja, ii) harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, iii) unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, iv) unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja, v) työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä vi) kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

kehyksensä mukaisesti keskustella kansallisen parlamenttinsa kanssa keskipitkän aikavälin suunnitelmansa luonnoksesta, pyytää itsenäisiltä finanssipolitiikan instituutioilta lausunnon ja järjestää työmarkkinaosapuolten ja muiden kansallisten sidosryhmien kuulemisen.

(6) Vuonna 2024 eurooppalainen ohjausjakso kehittyy edelleen tukivälineen täytäntöönpanon kanssa. Elpymis- ja palautumissuunnitelmien täytäntöönpano kaikilta osin on edelleen olennaisen tärkeää eurooppalaisen ohjausjakson mukaisen politiikan ensisijaisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta, koska suunnitelmat auttavat vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin viime vuosina annetuissa asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Vuosien 2019, 2020, 2022 ja 2023 maakohtaiset suositukset ovat edelleen yhtä lailla tärkeitä elpymis- ja palautumissuunnitelmille, joita on tarkistettu, päivitetty tai muutettu asetuksen (EU) 2021/241 14, 18 ja 21 artiklan mukaisesti.

(7) Unkari toimitti 11 päivänä toukokuuta 2021 komissiolle kansallisen elpymis- ja palautumissuunnitelmansa asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Komissio arvioi asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan nojalla elpymis- ja palautumissuunnitelman merkityksellisyyttä, vaikuttavuutta, tehokkuutta ja johdonmukaisuutta kyseisen asetuksen liitteessä V vahvistettuja arviointia koskevia suuntaviivoja noudattaen. Neuvosto hyväksyi 15 päivänä joulukuuta 2022 täytäntöönpanopäätöksen Unkarin elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä ([9]); päätöstä muutettiin 8 päivänä joulukuuta 2023 asetuksen (EU) 2021/241 18 artiklan 2 kohdan nojalla sisällyttämällä siihen REPowerEU-luku. ([10]). Rahoituserien maksamisen ehtona on asetuksen (EU) 2021/241 24 artiklan 5 kohdan mukaisesti, että komissio hyväksyy päätöksen, jossa todetaan, että Unkari on tyydyttävästi saavuttanut neuvoston täytäntöönpanopäätöksessä asetetut asiaankuuluvat välitavoitteet ja tavoitteet.

(8) Unkari toimitti 30 päivänä huhtikuuta 2024 vuoden 2024 kansallisen uudistusohjelmansa ja vuoden 2024 lähentymisohjelmansa neuvoston asetuksen (EY) N:o 1466/97 ([11]) 8 artiklan 1 kohdan mukaisesti. Asetuksen (EU) 2021/241 27 artiklan mukaisesti vuoden 2024 kansallisessa uudistusohjelmassa otetaan huomioon myös Unkarin puolivuosittainen raportointi edistymisestä elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöönpanossa.

(9) Komissio julkaisi 19 päivänä kesäkuuta 2024 Unkaria koskevan vuoden 2024 maaraportin. Siinä arvioidaan Unkarin edistymistä neuvoston vuosina 2019–2023 hyväksymien asiaankuuluvien maakohtaisten suositusten noudattamisessa ja selvitetään, miten Unkari on pannut elpymis- ja palautumissuunnitelman täytäntöön. Kyseisen analyysin perusteella maaraportissa yksilöidään puutteita sellaisten haasteiden osalta, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ei vastata tai joihin vastataan vain osittain, sekä tuodaan esiin uusia ja kehittymässä olevia haasteita. Maaraportissa arvioidaan myös Unkarin edistymistä Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, työllisyyttä, osaamista ja köyhyyden vähentämistä koskevien unionin yleistavoitteiden saavuttamisessa sekä Yhdistyneiden kansakuntien kestävän kehityksen tavoitteisiin pääsemisessä.

(10) Komissio on tehnyt asetuksen (EU) N:o 1176/2011 5 artiklan nojalla Unkarista perusteellisen tarkastelun. Kyseisen asetuksen soveltamiseksi Unkarin makrotalouden haavoittuvuuksista tehdyn komission henkilöstön arvioinnin tärkeimmät havainnot julkaistiin huhtikuussa 2024. Komissio totesi 19 päivänä kesäkuuta 2024, että Unkarilla on makrotalouden epätasapainoja. Unkarilla on erityisesti hintapaineisiin ja ulkoisiin ja julkisen talouden rahoitustarpeisiin liittyviä haavoittuvuuksia, jotka ovat edelleen merkityksellisiä, vaikka ulkoisen ympäristön paraneminen on lieventänyt joitakin lyhyen aikavälin riskejä. Suuri vaihtotaseen alijäämä korjaantui vuonna 2023, kun kotimainen kysyntä supistui Unkarissa käynnissä olleen taantuman vuoksi ja energian hinnat laskivat. Kyseiset tekijät yhdessä tiukentuneen rahapolitiikan kanssa auttoivat hillitsemään erittäin korkeaa inflaatiovauhtia. Pohjainflaatio on kuitenkin pysynyt unionin korkeimpien joukossa, ja yksikkötyökustannukset ovat edelleen nousseet voimakkaasti, mikä on aiheuttanut kilpailukykyyn kohdistuvia paineita. Vaihtotaseen odotetaan vuonna 2024 palaavan hieman alijäämäiseksi kotimaisen kysynnän elpyessä, kun taas talous ja sen ulkoinen rahoitus ovat edelleen alttiita energian hintojen ja riskipreemioiden kehittymiselle. Asuntojen hintojen nousu hidastui ja yliarvostus hellitti vuonna 2023, kun korot nousivat. Julkinen talous on edelleen hyvin alijäämäinen, mikä johtuu edellisvuosien elvyttävästä politiikasta ja odotettua heikommasta kasvusta vuonna 2023. Alijäämän ennustetaan supistuvan jonkin verran mutta pysyvän merkittävänä ja lisäävän edelleen inflaatiota ja ulkoisia lainanottotarpeita. Julkisen talouden velkasuhteen ja korkotaakan odotetaan pysyvän suurina. Politiikkatoimien edistyminen on ollut vähäistä kaikilla aloilla, erityisesti kun kyseessä ovat finanssi- ja rakennepoliittiset toimenpiteet, mikä on osaltaan vaikuttanut havaittujen haavoittuvuuksien pysyvyyteen. Julkisen talouden sopeutus auttaisi hillitsemään pohjainflaatiota ja vahvistamaan ulkoista rahoitusasemaa sekä hillitsemään julkisen velan kasvua; liiallisia alijäämiä koskevan menettelyn käynnistäminen tukenee tällaista sopeutusta. Elpymis- ja palautumissuunnitelman oikea-aikaisesta ja

([9]) ST 15447/22 INIT ja ST 15447/22 ADD 1.

([10]) Neuvoston täytäntöönpanopäätös, annettu 8 päivänä joulukuuta 2023, Unkarin elpymis- ja palautumissuunnitelmasta tehdyn arvion hyväksymisestä 15 päivänä joulukuuta 2022 annetun täytäntöönpanopäätöksen muuttamisesta (ST 15964/1/23 REV 1 ja ST 15964/23 ADD 1).

([11]) Neuvoston asetus (EY) N:o 1466/97, annettu 7 päivänä heinäkuuta 1997, julkisyhteisöjen rahoitusaseman valvonnan sekä talouspolitiikan valvonnan ja yhteensovittamisen tehostamisesta (EYVL L 209, 2.8.1997, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

tehokkaasta täytäntöönpanosta odotetaan olevan apua haavoittuvuuksien vähentämisessä, jota vahvistaisivat markkinoita vääristävien interventioiden asteittainen lopettaminen ja julkisen talouden vakauttamista tukevat uudistukset.

(11) Eurostatin vahvistamien tietojen mukaisesti Unkarin julkisen talouden alijäämä, joka vuonna 2022 oli 6,2 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi 6,7 prosenttiin vuonna 2023, ja julkinen velka, joka vuoden 2022 lopussa oli 74,1 prosenttia suhteessa BKT:hen, kasvoi vuoden 2023 loppuun mennessä 73,5 prosenttiin. Kuten komission 8 päivänä maaliskuuta 2023 antamassa tiedonannossa ”Finanssipoliittinen ohjaus vuodeksi 2024” ilmoitetaan, komissio on toteuttanut ensimmäisen vaiheen alijäämäperusteisia liiallisia alijäämiä koskevien menettelyjen käynnistämiseksi vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella ja voimassa olevia säännöksiä noudattaen. Komissio antoi 19 päivänä kesäkuuta 2024 perussopimuksen 126 artiklan 3 kohdan nojalla laaditun kertomuksen. Kyseisessä kertomuksessa arvioitiin Unkarin julkisen talouden tilannetta, sillä vuonna 2023 Unkarin julkisen talouden alijäämä ylitti perussopimuksessa asetetun 3 prosentin viitearvon suhteessa BKT:hen. Kertomuksessa todettiin, että kyseisen arvioinnin perusteella ja tarkasteltuaan perussopimuksen 126 artiklan 4 kohdan mukaisesti laadittua talous- ja rahoituskomitean lausuntoa komissio aikoi ehdottaa liiallisen alijäämän menettelyn aloittamista Unkarin osalta heinäkuussa 2024 suosittamalla neuvostolle, että tämä antaisi perussopimuksen 126 artiklan 6 kohdan mukaisen päätöksen liiallisen alijäämän olemassaolosta Unkarissa.

(12) Neuvosto suositti ([12]) 12 päivänä heinäkuuta 2022 Unkarille, että se toteuttaisi toimia, joilla varmistetaan vuonna 2023, että kansallisesti rahoitettavien juoksevien perusmenojen kasvu on linjassa kaiken kaikkiaan neutraalin finanssipolitiikan virityksen kanssa, kun otetaan huomioon jatkettu väliaikainen ja kohdennettu tuki energian hintojen noususta eniten kärsiville kotitalouksille ja yrityksille sekä Ukrainasta pakeneville ihmisille. Samalla neuvosto suositteli, että Unkari olisi valmiina mukauttamaan juoksevia menoja tilanteen muuttuessa. Unkarille suositettiin myös, että se lisäisi julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen ottaen huomioon REPowerEU-aloitteen, muun muassa tukivälineen ja muiden unionin varojen avulla. Komission arvioiden mukaan finanssipolitiikan viritys ([13]) oli vuonna 2023 kiristävä (4,7 % suhteessa BKT:hen) tilanteessa, jossa inflaatio oli korkea. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvulla (ilman harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä) oli finanssipolitiikan viritykseen vuonna 2023 kiristävä vaikutus, joka oli 1,7 prosenttia suhteessa BKT:hen. Kansallisesti rahoitettujen juoksevien perusmenojen kasvu vuonna 2023 oli 12 päivänä heinäkuuta 2022 annetun neuvoston suosituksen mukainen. On kuitenkin tärkeää huomata, että tämä johtui suurelta osin siitä, että vuonna 2022 nettomenot olivat erittäin korkeat verrattuna vuoteen 2023, mukaan lukien useiden alojen kohdentamattomat menot, jotka edistivät makrotalouden epätasapainoa ja jotka rahoitettiin windfall-voittoveroilla ja alakohtaisilla veroilla, joita perittiin lähinnä energian, rahoituksen ja vähittäiskaupan alojen yrityksiltä. Kansallisesti rahoitetut investoinnit olivat 4,6 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 eli ne kasvoivat 0,2 prosenttiyksikköä vuoteen 2022 verrattuna. Unkari rahoitti julkisia investointeja vihreään ja digitaaliseen siirtymään sekä energiaturvallisuuteen, kuten energiatehokkuuden parantamiseen ja terveydenhuollon ja koulutuksen digitalisointiin. Unkari ei ole vielä esittänyt tukivälinettä koskevaa maksupyyntöä.

(13) Vuoden 2024 lähentymisohjelmassa julkisen talouden kehitysarvioiden perustana olevan makrotalouden skenaarion mukaan reaalisen BKT:n kasvun ennustetaan olevan 2,5 prosenttia vuonna 2024 ja 4,1 prosenttia vuonna 2025, kun taas yhdenmukaistetulla kuluttajahintaindeksillä (YKHI) mitatun inflaation ennustetaan olevan 4,2 prosenttia vuonna 2024 ja 3,6 prosenttia vuonna 2025. Julkisen talouden alijäämän suhteessa BKT:hen odotetaan vuonna 2024 supistuvan 4,5 prosenttiin ja olevan 3,7 prosenttia vuonna 2025, kun taas julkisen talouden velan on määrä vähentyä suhteessa BKT:hen vuoden 2024 loppuun mennessä 73,2 prosenttiin ja vuoden 2025 loppuun mennessä 72,1 prosenttiin. Vuoden 2025 jälkeen julkisen talouden alijäämän arvioidaan supistuvan vähitellen niin, että se on 2,9 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2026, 2,4 prosenttia vuonna 2027 ja 1,9 prosenttia vuonna 2028. Näin ollen julkisen talouden rahoitusaseman suhteessa BKT:hen suunnitellaan laskevan alle perussopimuksessa asetetun 3 prosentin alijäämän viitearvon vuonna 2026. Julkisen talouden velkasuhteen puolestaan arvioidaan supistuvan asteittain vuoden 2025 jälkeen 68,8 prosenttiin vuonna 2026, 66,0 prosenttiin vuonna 2027 ja 62,8 prosenttiin vuonna 2028.

(14) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan reaalinen BKT kasvaa 2,4 prosenttia vuonna 2024 ja 3,5 prosenttia vuonna 2025 ja YKHI:llä mitattu inflaatio on 4,1 prosenttia vuonna 2024 ja 3,7 prosenttia vuonna 2025.

([12]) Neuvoston suositus, annettu 12 päivänä heinäkuuta 2022, Unkarin vuoden 2022 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Unkarin vuoden 2022 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 334, 1.9.2022, s. 136).

([13]) Finanssipolitiikan virityksellä tarkoitetaan julkisen talouden perusrahoitusaseman vuotuista muutosta. Sillä pyritään arvioimaan sekä kansallisesti rahoitetuista että unionin talousarviosta rahoitetuista finanssipoliittisista toimenpiteistä talouteen aiheutuvaa sysäystä. Finanssipolitiikan viritystä mitataan erona, joka muodostuu seuraavien välille: i) keskipitkän aikavälin potentiaalinen kasvu ja ii) perusmenojen (ilman harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä) muutos. Perusmenoista on jätetty pois covid-19-kriisiin liittyvät väliaikaiset hätätoimenpiteet, mutta niihin on otettu mukaan tukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustukset), ja muilla unionin varoilla rahoitettavat menot.

(15) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on 5,4 prosenttia vuonna 2024 ja julkisen talouden velan määrän odotetaan kasvavan 74,3 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuoden 2024 loppuun mennessä. Alijäämän supistuminen vuonna 2024 johtuu pääasiassa verotulojen asteittaisesta elpymisestä, pienemmistä menoista, jotka käytetään yleishyödyllisiä palveluja tarjoaville yrityksille maksettaviin tukiin, jotka kattavat asuntojen energian hintakattojen aiheuttamat tappiot, ja julkisten investointien vähenemisestä. Velkasuhteen kasvu johtuu suuresta nimellisestä alijäämästä, nimellisen BKT:n kasvun hidastumisesta ja velkaa kasvattavista lisätoimista, kuten julkisyhteisöjen sektoriin luokiteltujen yhteisöjen odotetusta Budapestin lentoaseman ostamisesta ja REPowerEU-lainoilla tuettujen rahoitusvälineiden toteuttamisesta. Komission arvioiden mukaan finanssipolitiikan virityksen ennakoidaan vuonna 2024 olevan kiristävä, 1,0 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(16) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan on odotettavissa, että tukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin, jäljempänä ”avustukset”, rahoitetaan menoja 0,8 prosentilla suhteessa BKT:hen vuonna 2024, kun vuonna 2023 avustuksilla rahoitettujen menojen määrä oli 0,3 prosenttia suhteessa BKT:hen. Tukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot mahdollistavat laadukkaat investoinnit ja tuottavuutta lisäävät uudistukset ilman suoraa vaikutusta Unkarin julkisen talouden rahoitusasemaan tai julkiseen velkaan. On odotettavissa, että tukivälineen lainoilla taataan vuonna 2024 menoja määrä, joka on 0,4 prosenttia suhteessa BKT:hen, kun vuonna 2023 vastaava määrä oli 0,0 prosenttia suhteessa BKT:hen.

(17) Neuvosto suositti ([14]) 14 päivänä heinäkuuta 2023 Unkarille, että se varmistaisi vuonna 2024 finanssipolitiikan maltillisuuden erityisesti rajoittamalla kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen ([15]) nimelliskasvun enintään 4,4 prosenttiin. Jäsenvaltioita kehotettiin vuoden 2023 talousarvioita toteuttaessaan ja vuoden 2024 talousarvioita laatiessaan ottamaan huomioon, että komissio ehdottaa neuvostolle alijäämäperusteisten liiallisten alijäämien menettelyjen käynnistämistä vuoden 2023 toteutumatietojen perusteella. Komission kevään 2024 talousennusteessa Unkarin kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen ennakoidaan vuonna 2024 kasvavan 3,6 prosenttia eli suositeltua enimmäiskasvua vähemmän. Nettomenot olivat vuonna 2023 kuitenkin (suhteessa BKT:hen 1,8 %) suuremmat kuin suosituksen antamisajankohtana odotettiin. Jos nettomenot olisivat olleet vuonna 2023 samat kuin suosituksen antamisajankohtana odotettiin, nettomenojen kasvu vuonna 2024 olisi ollut 1,5 prosenttia enemmän suhteessa BKT:hen kuin suositeltu kasvuvauhti. Sen vuoksi komissio katsoo, että kun otetaan huomioon vuoden 2023 odotettua suuremmista nettomenoista johtuva vertailuajakohdan vaikutus, on vaarana, että kansallisesti rahoitetut nettomääräiset perusmenot eivät ole täysin neuvoston suosituksen mukaisia.

(18) Lisäksi neuvosto suositti, että Unkari purkaa voimassa olevat hätätilanteen energiatukitoimenpiteet ja käyttää saatavat säästöt julkisen talouden alijäämän supistamiseen mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024. Neuvosto suositti vielä, että jos uusi energian hinnan nousu edellyttää uusia tai jatkettuja tukitoimenpiteitä, Unkari varmistaa, että tällaiset tukitoimenpiteet kohdennetaan haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen, että julkisella taloudella on toimenpiteisiin varaa ja että kannustimet energiansäästöön säilyvät. Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan energiatukitoimenpiteiden nettomääräiset talousarviokustannukset ([16]) suhteessa BKT:hen ovat 1,6 prosenttia vuonna 2023, 0,9 prosenttia vuonna 2024 ja 0,4 prosenttia vuonna 2025. Erityisesti yleishyödyllisiä palveluja tarjoaville yrityksille asuntojen energian hintakatoista aiheutuvien tappioiden vuoksi myönnettävien tukien oletetaan pysyvän voimassa vuosina 2024 ja 2025. Jos saatavat säästöt käytettäisiin julkisen talouden alijäämän supistamiseen, kuten neuvosto on suosittanut, julkisen talouden sopeutus olisi kyseisten kehitysarvioiden perusteella 0,6 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024, kun taas kansallisesti rahoitettujen nettomääräisten perusmenojen kiristävä vaikutus finanssipolitiikan virityksen olisi samana vuonna 1,9 prosenttia suhteessa BKT:hen. Komission mukaan hätätilanteen energiatukitoimenpiteitä ei ennakoida purettavan mahdollisimman pian vuosina 2023 ja 2024. Vaarana on, että tämä ei ole neuvoston suosituksen mukaista. Saatavat säästöt kuitenkin ennakoidaan käytettävän kokonaisuudessaan julkisen talouden alijäämän supistamiseen. Tämä vastaa neuvoston suositusta. Haavoittuvassa asemassa olevien kotitalouksien ja yritysten suojelemiseen kohdennettujen hätätilanteen energiatukitoimenpiteiden talousarviokustannusten arvioidaan olevan 0,0 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2024 (0,1 % vuonna 2023), ja tästä 0,0 prosenttia suhteessa BKT:hen (0,1 % vuonna 2023) koskee toimenpiteitä, joilla säilytetään energian kysynnän vähentämiseen ja energiatehokkuuden lisäämiseen kannustava hintasignaali.

(19) Lisäksi neuvosto suositti, että Unkari jatkaa kansallisesti rahoitettuja julkisia investointeja ja varmistaa tukivälineen avustusten ja muiden unionin varojen tuloksellisen käytön erityisesti vihreän ja digitaalisen siirtymän edistämiseksi. Komission kevään 2024 talousennusteessa kansallisesti rahoitettujen julkisten investointien ennakoidaan vähenevän 4,6 prosentista suhteessa BKT:hen vuonna 2023 4,0 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2024. Tämä johtuu pitkälti kansallisesti rahoitettujen investointihankkeiden leikkauksista ja lykkäyksistä, joista viranomaiset ovat ilmoittaneet ennakoitujen suurten alijäämien perusteella. Vaarana on, että tämä ei ole neuvoston suosituksen mukaista. Unionin varoilla rahoitettavien julkisten menojen, tukivälineen avustuksilla rahoitettavat menot mukaan lukien, odotetaan puolestaan kasvavan 1,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2024 (kun ne vuonna 2023 olivat

([14]) Neuvoston suositus, annettu 14 päivänä heinäkuuta 2023, Unkarin vuoden 2023 kansallisesta uudistusohjelmasta sekä samassa yhteydessä annettu Unkarin vuoden 2023 lähentymisohjelmaa koskeva neuvoston lausunto (EUVL C 312, 1.9.2023, s. 155).

([15]) Tätä vaikutusta mitataan julkisen talouden perusmenojen muutoksena suhteessa BKT:n keskipitkän aikavälin (kymmenen vuoden) keskimääräiseen potentiaaliseen nimelliseen kasvuun. Perusmenoista on vähennetty i) harkinnanvaraisten tulopuolen toimenpiteiden lisävaikutus julkiseen talouteen, ii) kertaluontoiset toimenpiteet, iii) suhdanteesta johtuvat työttömyysmenot ja iv) tukivälineen tuella, jota ei makseta takaisin (avustuksilla), ja muista unionin rahastoista rahoitetut menot. Muutos ilmaistaan suhteessa nimelliseen BKT:hen.

([16]) Luku kuvaa kyseisten toimenpiteiden vuotuisia talousarviokustannuksia, tulot ja menot mukaan lukien, mutta ilman mahdollisia energiantoimittajien windfall-voitoista kannettavia verotuloja.

0,8 prosenttia suhteessa BKT:hen). Kasvu johtuu siitä, että unionin koheesiopolitiikan rahoituksen käytön ennustetaan lisääntyvän ohjelmakaudella 2020–2027 ja että tukivälineestä tuettujen investointien menot kasvavat.

(20) Komission kevään 2024 talousennusteen mukaan julkisen talouden alijäämä suhteessa BKT:hen on ennusteen koontipäivänä tiedossa olevien politiikkatoimien perusteella 4,5 prosenttia vuonna 2025 olettaen, että politiikka säilyy muuttumattomana. Alijäämän supistuminen vuonna 2025 aiheutuu pääasiassa voimakkaamman kasvun tukemista suuremmista arvolisäverotuloista ja henkilöiden tuloverotuloista, yleishyödyllisiä palveluja tarjoaville yrityksille asuntojen energian hintakattojen aiheuttamista tappioista maksettavien tukien vähenemisestä sekä inflaatioon sidottujen vähittäisjoukkolainojen kuponkimaksujen pienenemisestä johtuvasta korkomenojen vähenemisestä. Samaan aikaan vuodesta 2022 lähtien perittyjen tilapäisten windfall-voittoverojen ja alakohtaisten verojen suunnitellulla asteittaisella poistamisella niiden raukeamislausekkeiden mukaisesti on velkaa lisäävä vaikutus. Julkisen talouden velan odotetaan supistuvan hieman suhteessa BKT:hen siten, että se on vuoden 2025 lopussa 73,8 prosenttia. Lisäksi maltillinen finanssipolitiikka vähentänee pohjainflaatiota, joka ylittää selvästi unionin keskiarvon ja joka voi korkeana pysyessään heikentää kilpailukykyä, ja vahvistanee myös osaltaan ulkoista rahoitusasemaa.

(21) Talousarvion suunnittelun ja toteutuksen heikkoudet ovat lisänneet finanssipolitiikan elvyttävää painotusta ja lisänneet nykyisiä makrotalouden haasteita. Vuotuisten talousarvioiden hyväksyminen hyvin varhaisessa vaiheessa vuosina 2016–2023 heikensi makrotalouden ja julkisen talouden ennusteiden luotettavuutta. Erilaiset talousarvion joustavuutta koskevat säännöt ja suuret talousarviovaraukset mahdollistivat harkinnanvaraisten menojen kasvun. Kertaluontoisia menoja koskevia päätöksiä tehtiin usein talousarviovuoden lopussa tai ympäri vuoden hallituksen asetuksilla ilman riittävää parlamentaarista valvontaa ja julkisia kuulemisia, mikä puolestaan vähensi talousarvion avoimuutta. Kansallinen finanssipoliittinen kehys ei ole johtanut varovaisempaan finanssipolitiikan viritykseen, mikä johtuu kansallisten finanssipoliittisten sääntöjen puutteellisesta suunnittelusta, erityisesti myötäsyklisiä piirteitä sisältävästä velkasäännöstä ja keskipitkän aikavälin talousarviosuunnittelun heikosta täytäntöönpanosta, jota poikkeustilajärjestelmän erityissäännökset heikentävät entisestään. Julkisen talouden tavoitteiden toistuvat ja merkittävät tarkistukset ovat heikentäneet talousarvion asemaa markkinatoimijoiden ankkurina ja kyseenalaistaneet keskipitkän aikavälin finanssipoliittisten suunnitelmien uskottavuuden. Julkisen talouden keskipitkän aikavälin suunnittelun perustaminen monivuotisiin menokattoihin, kuten tarkistetuissa unionin finanssipoliittisissa säännöissä säädetään, voi auttaa puuttumaan finanssipolitiikan elvyttävään painotukseen. Kansallinen finanssipoliittinen neuvosto ei pysty kovin tehokkaasti ohjaamaan keskustelua julkisen talouden kysymyksistä, sillä sen toimivaltuudet ja resurssit ovat yhä rajalliset.

(22) Elpymis- ja palautumissuunnitelma sisältää asetuksen (EU) 2021/241 19 artiklan 3 kohdan b alakohdan ja kyseisen asetuksen liitteessä V olevan kriteerin 2.2 mukaisesti laajan joukon toisiaan vahvistavia uudistuksia ja investointeja, jotka on määrä toteuttaa vuoteen 2026 mennessä. Kyseisten uudistusten ja investointien odotetaan auttavan vastaamaan tuloksellisesti kaikkiin asiaankuuluvissa maakohtaisissa suosituksissa määritettyihin haasteisiin tai merkittävään osaan niistä. Koska aikataulu on näin tiukka, nopea eteneminen elpymis- ja palautumissuunnitelman ja siihen kuuluvan REPowerEU-luvun tuloksellisessa täytäntöönpanossa on olennaisen tärkeää, jotta Unkarin pitkän aikavälin kilpailukykyä voidaan parantaa vihreän ja digitaalisen siirtymän avulla niin, että samanaikaisesti varmistetaan myös sosiaalinen oikeudenmukaisuus. Jotta elpymis- ja palautumissuunnitelmaan sisältyvät sitoumukset voidaan täyttää elokuuhun 2026 mennessä, on olennaisen tärkeää, että Unkari nopeuttaa merkittävästi uudistusten ja investointien toteuttamista ensin panemalla nopeasti täytäntöön tarvittavat toimenpiteet unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi. Paikallis- ja alueviranomaisten, työmarkkinaosapuolten ja muiden asiaankuuluvien sidosryhmien järjestelmällinen osallistuminen on edelleen olennaisen tärkeää, jotta voidaan varmistaa laaja sitoutuminen elpymis- ja palautumissuunnitelman onnistuneeseen täytäntöönpanoon.

(23) Unkarin edellytetään osana Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/1060 ([17]) 18 artiklassa tarkoitettua koheesiopolitiikan ohjelmien väliarviointia tarkastelevan kutakin Euroopan aluekehitysrahastosta (EAKR), Euroopan sosiaalirahasto plussasta (ESR+), koheesiorahastosta tai oikeudenmukaisen siirtymän rahastosta (JTF) tuettua koheesiopolitiikan ohjelmaa viimeistään maaliskuussa 2025 ottaen huomioon muun muassa haasteet, jotka on määritetty vuoden 2024 maakohtaisissa suosituksissa, sekä kansallisen energia- ja ilmastosuunnitelmansa. Kyseinen väliarviointi muodostaa kussakin ohjelmassa perustan unionin rahoituksen lopulliselle jakamiselle. Unkari on edistynyt koheesiopolitiikan ohjelmien ja Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanossa, mutta vielä on jäljellä haasteita, ja maan vähiten kehittyneiden ja kehittyneimpien alueiden sekä kaupunkialueiden ja kaupunkien ulkopuolisten alueiden välillä on edelleen merkittäviä sosiaalisia ja alueellisia eroja. On olennaisen tärkeää nopeuttaa koheesiopolitiikan täytäntöönpanoa ja vahvistaa alueellisia hallinnollisia valmiuksia. Ohjelmissa sovitut toimintalinjat ovat edelleen ajankohtaisia. On erityisen tärkeää toteuttaa nopeasti investoinnit digitaaliseen ja vihreään siirtymään, mukaan lukien digitaalisten perustaitojen kehittäminen, yritysten digitalisaatio, älykkäiden

([17]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1060, annettu 24 päivänä kesäkuuta 2021, Euroopan aluekehitysrahastoa, Euroopan sosiaalirahasto plussaa, koheesiorahastoa, oikeudenmukaisen siirtymän rahastoa ja Euroopan meri-, kalatalous- ja vesiviljelyrahastoa koskevista yhteisistä säännöksistä ja varainhoitosäännöistä sekä turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa, sisäisen turvallisuuden rahastoa ja rajaturvallisuuden ja viisumipolitiikan rahoitusvälinettä koskevista varainhoitosäännöistä (EUVL L 231, 30.6.2021, s. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

kaupunkiratkaisujen käyttöönotto, luontoon perustuvat teknologiat ja nettonollateknologiat ja vesihuolto sekä alueelliset oikeudenmukaista siirtymää koskevat suunnitelmat. Unkarin olisi myös jatkettava yhdennettyä alueellista kehitystä toiminnallisilla alueilla ja vähiten kehittyneillä alueilla. Samoin ensisijaisena tavoitteena on edelleen sosiaaliseen osallisuuteen ja köyhyyden vähentämiseen tehtävien investointien toteuttaminen keskittyen lapsiin ja vähävaraisimpiin alueisiin sekä perustaitojen kattava vahvistaminen ja laadukkaan yleissivistävän koulutuksen ja elinikäisen oppimisen mahdollisuuksien parantaminen. Tältä osin keskeisessä asemassa ovat edelleen koulutusjärjestelmän rakenneuudistukset, muun muassa parantamalla laadukkaan varhaiskasvatuksen saatavuutta, sekä kohdennetut toimet, joilla vastataan haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien työmarkkinahaasteisiin ja parannetaan työmarkkinaosapuolten valmiuksia. On ratkaistava mahdollistavia edellytyksiä ja yleistä ehdollisuusjärjestelmää koskevat jäljellä olevat kysymykset, jotta Unkari voi hyödyntää täysimääräisesti koheesiopolitiikan varoja.

(24) Koheesiopolitiikan ohjelmien väliarvioinnin yhteydessä on kiinnitettävä enemmän huomiota siihen, miten puututtaisiin energiaköyhyyteen ja sukupolvien väliseen köyhyyteen yhdennetyillä toimilla, joissa keskitytään vähiten kehittyneisiin alueisiin ja kuntiin. Lisäksi on kiinnitettävä huomiota siihen, että älykkään erikoistumisen strategian hallinnointia ja eriyttämistä on vahvistettava. Unkari voisi hyödyntää Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2024/795 ([18]) perustettua Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälinettä (STEP) edistääkseen investointeja syvä- ja digitaaliteknologioihin (esimerkiksi esineiden internet, massadata ja tekoäly), puhtaaseen ja resurssitehokkaaseen teknologiaan (esimerkiksi uusiutuva energia ja geoterminen energia) ja bioteknologiaan (lääkeaineet ja lääkinnälliset tuotteet) ja samalla investoida osaamiseen ja tutkintoihin, joita tarvitaan työvoiman kysynnän tyydyttämiseksi kyseisillä aloilla.

(25) Niiden taloudellisten ja sosiaalisten haasteiden lisäksi, joihin elpymis- ja palautumissuunnitelmalla ja muilla unionin varoilla vastataan, Unkarilla on useita muita haasteita, jotka liittyvät liiketoimintaympäristöön, osaamistasoon ja muita heikommassa asemassa olevien ryhmien integroitumiseen työmarkkinoille, sosiaalitukeen ja työmarkkinaosapuolten vuoropuheluun sekä riippuvuuteen Venäjän fossiilisista polttoaineista.

(26) Liiketoimintaympäristö heikkeni edelleen, mikä johtui pääasiassa siitä, että valtion toimet taloudessa lisääntyivät ja sääntelykehykseen tehtiin usein tapauskohtaisia muutoksia. Unkari suoriutuu heikosti kilpailukykyä ja sääntelyn laatua mittaavissa indikaattoreissa. Verojen suuri määrä kasvoi vuonna 2024. Tietyiltä toimialoilta ja yrityksiltä perittävien alakohtaisten verojen määrä on viime vuosina kasvanut. Kyseisiä veroja peritään yleensä toimialoilla, joilla ulkomainen omistajuus on suuri (esimerkiksi vähittäiskauppa, sementti, rakentaminen ja keraamiset materiaalit), mikä aiheuttaa suhteettoman rasitteen asianomaisille yrityksille ja vaikuttaa sisämarkkinoihin. Yritykset valittavat eriarvoisesta kohtelusta ja mielivaltaisuudesta, kun viranomaiset tekevät hallinnollisia tarkastuksia tai päättävät luvista. Yleisen käsityksen mukaan valtion erilaisilla toimilla pakotetaan ulkomaiset omistajat myymään yrityksensä ja helpotetaan näin julkisten tai hallitukseen sidoksissa olevien johtavien valtakunnallisten toimijoiden syntymistä. Hallitus ilmoittaa yhä useammin, että tietyt investointihankkeet ovat ”kansantalouden kannalta strategisesti merkittäviä”, jotta hallinnollista menettelyä voidaan nopeuttaa ja keventää. Hallituksen käyttämät kriteerit eivät ole avoimia, eikä niitä voida riitauttaa tuomioistuimessa. Hallitus käyttää edelleen toimivaltaansa tiettyjen liiketoimien vapauttamiseen keskittymien valvonnalta. Kyseisten poikkeusten perusteet eivät ole avoimia, eikä niiden riitauttamiseksi ole virallista menettelyä. Hallitus käyttää myös edelleen laajasti toimivaltuuksiaan antaa poikkeustilajärjestelmän mukaisia poikkeusasetuksia. Monet näistä asetuksista eivät vaikuta liittyvän julistettuun hätätilanteeseen, mikä heikentää oikeusvarmuutta ja häiritsee tavanomaista liiketoimintaa.

(27) Tietyistä asiaankuuluvista aloitteista ja korkeasta yleisestä työllisyysasteesta huolimatta joillakin heikommassa asemassa olevilla ryhmillä, kuten matalasti koulutetuilla, romaneilla ja vammaisilla, on edelleen esteitä täydennyskoulutukseen ja työmarkkinoille pääsyssä. Samat heikommassa asemassa olevat ryhmät yleensä myös suoriutuvat heikosti koulussa perustaidoissa, keskeyttävät koulunkäynnin ja jäävät työttömiksi tai päätyvät työvoiman ulkopuolelle, minkä lisäksi he pääsevät harvoin korkea-asteen koulutukseen. Eriarvoisuus johtuu koulutusjärjestelmän organisoinnista, jolle on ominaista sosioekonomisesti heikommassa asemassa olevien oppilaiden keskittyminen tiettyihin kouluihin. Vuosina 2014–2022 merkittäviä määriä unionin koheesiopolitiikan varoja osoitettiin koulunkäynnin keskeyttämisen ehkäisemiseen ja aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpiteiden toteuttamiseen. Vaikka matalan osaamistason työntekijöiden ja romanien työllisyysaste nousi merkittävästi kyseisenä aikana, se on edelleen paljon alhaisempi kuin yleinen työllisyysaste. Vammaisten työllisyysero on edelleen selvästi unionin keskiarvon yläpuolella. Useilla aloilla on osaamisvajetta, minkä vuoksi Unkarin on vaikea siirtää talouttaan korkean lisäarvon kasvumalliin. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus on yksi unionin pienimmistä, mikä asettaa haasteita korkeasti koulutetun työvoiman kasvavaan kysyntään vastaamisessa. Työttömyysetuuksien lyhyen

([18]) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2024/795, annettu 29 päivänä helmikuuta 2024, Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälineen (STEP-kehysväline) perustamisesta ja direktiivin 2003/87/EY sekä asetusten (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) N:o 1303/2013, (EU) N:o 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 ja (EU) 2021/241 muuttamisesta (EUVL L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

keston vuoksi ihmisten on vaikea osallistua uudelleen- ja täydennyskoulutukseen ja löytää heille paremmin sopivia työpaikkoja, mikä voi parantaa tuottavuutta ja kilpailukykyä. Vaikka ulkomaisten työntekijöiden määrä on kasvanut merkittävästi viime vuosina, tämä ei ehkä täysin vastaa osaamisvajeesta ja työvoimapulasta kärsivien alojen tarpeita.

(28) Viime vuosikymmenen aikana köyhyysindikaattorit ovat parantuneet selvästi työllisyysasteen nousun myötä. Vakavan aineellisen ja sosiaalisen puutteen aste on kuitenkin edelleen unionin korkeimpia, ja se on pahentunut lapsilla, romaneilla ja syrjäisillä alueilla. Vaikka sosiaalisten tulonsiirtojen köyhyyttä vähentävä vaikutus on edelleen verrattavissa muihin jäsenvaltioihin, se on vähentynyt viime vuosina. Korkeasta inflaatiosta huolimatta jotkin sosiaaliset etuudet, kuten vähimmäistoimeentuloetuus, perhe-etuudet ja perheveroetuudet, ovat pysyneet nimellisesti ennallaan. Vähimmäistoimeentuloetuuden ja työttömyysetuuden riittävyys on unionin heikoimpia. Pienituloisten kokonaisverorasitus on korkea, ja lisäksi riippuvuus arvonlisäverosta on suurta. Nämä seikat vaikuttavat suhteettomasti pienituloisiin ryhmiin, sillä henkilökohtainen tuloverotus ei ole progressiivista, vaan kiinteämääräistä. Niiden ihmisten osuus, jotka käyttävät yli 40 prosenttia kotitaloutensa tuloista asumiskustannuksiin, on myös kasvanut inflaation, energian ja asuntojen hintojen nousun sekä kohdennettujen tukitoimenpiteiden puuttumisen vuoksi. Kyseisiin haasteisiin vastaaminen auttaisi myös tukemaan ylöspäin suuntautuvaa sosiaalista lähentymistä vuonna 2024 pilotoidun, komission toisessa vaiheessa tekemän sosiaalisen lähentymisen kehyksen ominaispiirteisiin perustuvan analyysin mukaisesti. Komission olisi valvottava eurooppalaisen ohjausjakson työllisyyspolitiikan suuntaviivojen täytäntöönpanoa muun muassa sosiaaliseen lähentymiseen kohdistuvien riskien tunnistamista koskevan kehyksen avulla asetuksen (EU) 2024/1263 3 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti.

(29) Joistakin parannuksista huolimatta työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu on edelleen heikkoa ja hajanaista. Hallituksen, ammattiliittojen ja työnantajajärjestöjen muodostamalla yksityisen sektorin kolmikantafoorumilla on rajalliset mahdollisuudet vaikuttaa hallituksen suunnitelmiin tai muuttaa niitä. Rajoitettu työmarkkinaosapuolten vuoropuhelu asettaa työntekijät epäedulliseen asemaan, myös palkkaneuvotteluissa, erityisesti julkisella sektorilla. Erillisen ammattiaseman luominen tietyille julkisen sektorin työntekijäryhmille on heikentänyt heidän kykyään puolustaa yhteisiä etujaan. Joissakin tapauksissa se on johtanut siihen, että työehtosopimukset ovat mitätöityneet ja ne on neuvoteltava uudelleen. Esimerkiksi opettajien lakko-oikeuden rajoittaminen tai terveysalan työehtosopimusneuvottelujen lopettaminen ovat vähitellen heikentäneet työntekijöiden oikeuksia. Julkisen sektorin ammattiliittojen jäsenmaksujen keräämistä koskeva uusi lainsäädäntö voisi heikentää ammattiliittojen edustavuutta entisestään. Julkisen sektorin asiaankuuluvilla foorumeilla pidettiin vuonna 2023 ainoastaan yksi kokous.

(30) Unkari on edelleen vahvasti riippuvainen fossiilisista polttoaineista, ja se on edennyt hitaasti pyrkimyksissään lisätä energiaturvallisuutta poistamalla riippuvuus Venäjältä tulevasta tuonnista. Uusiutuvien energialähteiden osuus oli Unkarissa 25,7 prosenttia vuonna 2023, mikä on 18 prosenttiyksikköä alle unionin keskiarvon. Venäjän raakaöljyn ja kaasun tuonnin osuus oli 64 prosenttia vuonna 2021 ja 75 prosenttia vuonna 2023. Öljyn ja kaasun osuus energiankulutuksesta on kaksi kolmasosaa. Fossiilisten polttoaineiden tuet osuutena BKT:stä ovat Unkarissa unionin suurimpia, mikä johtuu kotitalouksien tuetuista energianhinnoista.

(31) Komission suorittama perusteellinen tarkastelu ja epätasapainojen olemassaoloa koskevat komission päätelmät huomioon ottaen asetuksen (EU) N:o 1176/2011 6 artiklan nojalla annetut suositukset ilmenevät suosituksista 1, 3 ja 4. Suosituksissa 1 ja 4 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan puuttumaan haavoittuvuuksiin, jotka liittyvät ulkoisiin ja julkisen talouden rahoitustarpeisiin ja hintapaineisiin. Suosituksessa 3 tarkoitetuilla toimenpiteillä autetaan korjaamaan hintapaineisiin liittyviä haavoittuvuustekijöitä,

SUOSITTAA, että Unkari toteuttaa vuosina 2024 ja 2025 toimia, joilla se

1. toimittaa keskipitkän aikavälin finanssipoliittis-rakenteellisen suunnitelman oikeaan aikaan; uudistetun vakaus- ja kasvusopimuksen vaatimuksia noudattaen rajoittaa nettomenojen ([19]) kasvun vuonna 2025 tasolle, jolla muun muassa julkinen velka saadaan uskottavasti lasku-uralle keskipitkällä aikavälillä ja jolla julkisen talouden alijäämää suhteessa BKT:hen saadaan supistettua kohti perussopimuksessa asetettua 3 prosentin viitearvoa; purkaa hätätilanteen energiatukitoimenpiteet ennen lämmityskautta 2024–2025; harjoittaa selkeästi rajattua ja tehokkaasti koordinoitua makrotalouspolitiikkaa julkisen talouden kestävyyden ja ulkoisen kestävyyden varmistamiseksi; poistaa asteittain käytöstä jäljellä olevat hinta- ja korkokatot vääristävien vaikutusten vähentämiseksi ja rahapolitiikan sujuvan välittymisen helpottamiseksi; kohdentaa asuntosektorin tukitoimenpiteet pienituloisiin kotitalouksiin; vahvistaa

([19]) Asetuksen (EU) 2024/1263 2 artiklan 2 alakohdan mukaan ”nettomenoilla” tarkoitetaan julkisia menoja ilman korkomenoja, harkinnanvaraisia tulopuolen toimenpiteitä, unionin ohjelmista aiheutuvia menoja, jotka katetaan täysin unionin rahastoista saatavilla tuloilla, unionin rahoituksen piiriin kuuluvien ohjelmien yhteisrahoituksesta johtuvia kansallisia menoja sekä työttömyysetuusmenojen suhdanteesta johtuvia osatekijöitä sekä kertaluontoisia ja muita väliaikaisia toimenpiteitä.

keskipitkän aikavälin rahoituskehystä, sovittaa vuotuisten talousarvioiden laatimisen paremmin yhteen varainhoitovuoden kanssa ja rajoittaa harkintavaltaa vuotuisten talousarvioiden täytäntöönpanossa;

2. pitkittyneiden viivästysten vuoksi nopeuttaa merkittävästi koheesiopolitiikan ohjelmien sekä elpymis- ja palautumissuunnitelman, mukaan lukien REPowerEU-luku, täytäntöönpanoa ja varmistaa uudistusten ja investointien loppuunsaattamisen elokuuhun 2026 mennessä panemalla nopeasti täytäntöön tarvittavat toimenpiteet unionin taloudellisten etujen suojaamiseksi ja ratkaisemalla jäljellä olevat mahdollistaviin edellytyksiin liittyvät kysymykset; koheesiopolitiikan ohjelmien väliarvioinnin yhteydessä keskittyy edelleen sovittuihin toimintalinjoihin, toteuttaa toimia, joilla torjutaan köyhyyttä paremmin keskittyen energiaköyhyyteen ja vähiten kehittyneisiin alueisiin ja kuntiin, sekä parantaa älykkään erikoistumisen strategiaa ottaen samalla huomioon Euroopan strategisten teknologioiden kehysvälinettä koskevan aloitteen tarjoamat mahdollisuudet kilpailukyvyn parantamiseksi;

3. parantaa sääntelykehystä ja lisää kilpailua hyödykemarkkinoilla ja palveluissa välttämällä mielivaltaisten hallinnollisten toimenpiteiden toteuttamista ja aiheetonta hyötyä tai haittaa tietyille yrityksille aiheuttavan räätälöidyn lainsäädännön valikoivaa käyttöä, soveltamalla järjestelmällisesti kilpailuvalvontaa yritysten liiketoimiin ja rajoittamalla hätätoimenpiteiden käytön siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä sisämarkkinoiden periaatteen ja oikeusvaltioperiaatteen mukaisesti; parantaa sosiaalihuollon ja työttömyysetuuksien riittävyyttä; nostaa koulutustasoa, parantaa pääsyä tehokkaiden ja aktiivisten työmarkkinatoimenpiteiden piiriin, erityisesti heikoimmassa asemassa olevien ryhmien mahdollisuuksia täydennys- ja uudelleenkoulutukseen, ja varmistaa toimivan työmarkkinaosapuolten vuoropuhelun;

4. vähentää yleistä riippuvuutta fossiilisista polttoaineista, nopeuttaa kaasutoimitusten monipuolistamista muihin kuin venäläisiin lähteisiin ja toteuttaa toimia poistaakseen asteittain fossiilisten polttoaineiden tuet.

Tehty Luxemburgissa 21 päivänä lokakuuta 2024.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

NAGY I.